

KIJK DAAR !

De gewone dwergvleermuis

Met een gewicht van maar een gram of vijf behoort de gewone dwergvleermuis tot de kleinste soorten onder de zoogdieren in België en Nederland. Je zou het de 'huis-tuin-en-keuken-vleermuis' kunnen noemen, want dit diertje is een gewone verschijning in de omgeving van onze huizen. Als je 's avonds een vleermuis door je tuin ziet fladderen is de kans dan ook groot dat het een gewone dwergvleermuis is. Wie weet waar hij moet zoeken kan misschien zelfs een verblijfplaats ontdekken.

TEKST PETER TWISK

DRIE DWERGVLEERMUIZEN

Naast de gewone dwergvleermuis komen hier ook de ruige en de (veel zeldzamere) kleine dwergvleermuis voor. Die laatste is dan zeker heel klein? Dat valt wel mee, het verschil met de gewone dwergvleermuis is zo klein dat deze twee maar moeilijk aan de hand van maten zijn te onderscheiden. Gelukkig is het vaak wel mogelijk de drie aan de hand van geluid te onderscheiden, mits je beschikt over een vleermuisdetector. Hoe groter de soort, hoe lager het geluid: de ruige is de grootste en die hoor je het beste op een frequentie rond 40 kHz, de kleine hoor je rond 55 kHz

en de gewone dwergvleermuis zit er tussen in, op ongeveer 47 kHz. Alle drie de soorten maken klankrijke tikjes die in toonhoogte variëren.

IN KIEREN EN SPLETEN

De kans om 's avonds een dwergvleermuis te zien vliegen is dus vrij groot, maar waar blijft dit diertje overdag? De gewone dwergvleermuis is een gebouwbewoner die allerlei kieren en spleten kan benutten om in weg te kruipen. Om binnen te komen volstaat een opening van nauwelijks 1 cm breed en 4 cm hoog. Open voegen in een

buitenmuur zijn dus groot genoeg om in de spouw te komen. Ook de kier onder de rand van een dakpan kan als toegang dienen. Maar hoe weet je nou of op zo'n plaats een vleermuis huist? Vaak is daar niets van te bespeuren, maar als het een tijdje niet geregend heeft, is er wel een goede kans dat je rond zo'n opening keuteltjes van een vleermuis kunt vinden. Als er een groepje dwergvleermuizen een onderkomen heeft kunnen er tientallen keuteltjes liggen, op de grond onder de opening of tegen de muur geplakt. Ze hebben wat weg van hagslag, met een dikte van ongeveer 1 mm en 5 tot 10 mm lang.

◀ Het ophangen van een eenvoudige, platte vleermuis-kast kan gewone dwergvleermuizen helpen een verblijfplaats te vinden. Foto Peter Twisk

ACHTER VENSTERLUIKEN

Hoewel veel vleermuizen graag een verblijfplaats op 3 meter of hoger uitkiezen kunnen ze ook vensterluiken op ooghoogte gebruiken. Vooral in een rustige omgeving met veel groen of water, en bij vensterluiken die dicht tegen de muur zitten, is er een goede kans dat je daarachter een of meer dwergvleermuizen aantreft.

Als je daarnaar op zoek gaat, is het wel verstandig voorzichtig te werk te gaan. Vraag om te beginnen toestemming aan de bewoners van het huis, en vraag ook gelijk of ze weten of er vleermuizen achter de luiken zitten. Kijk eerst zo goed mogelijk achter het luik zonder het open te maken. Een zaklamp, ook overdag, kan daarbij handig zijn. Als je iets meent te ontdekken achter een luik, maak het dan heel rustig los en haal het luik iets verder van de muur. Als de vleermuis 'niet thuis is', zul je achter het luik alleen wat keuteltjes aantreffen. Dat kan een goede reden zijn om een paar dagen later nog een keer je geluk te beproeven. Als er wel een vleermuis hangt, reageert deze meestal rustig; met wat geluk kun je een foto maken. Dat kan een belangrijke hulp zijn bij het op naam brengen van de soort. Breng het luik daarna voorzichtig in de oorspronkelijke stand en maak het weer vast zodat de vleermuis verder ongestoord de dag kan doorbrengen.

▶ De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in België en Nederland. Foto Rene Janssen

EEN NIEUW ONDERKOMEN

Gewone dwergvleermuizen stellen dus niet per se hoge eisen aan hun verblijfplaatsen. Het is dan ook niet heel moeilijk een verblijfplaats voor ze te maken. Een plankje van 25 x 40 cm dat op latjes van 1,5 cm dik tegen de muur wordt bevestigd kan voldoende zijn. Aan de onderzijde moet een toegangsopening zijn en de constructie moet licht- en tocht dicht tegen de muur bevestigd worden. Via internet zijn ook kastjes te koop, zoals de vleermuis-muurschaal. Bevestig die op een donkere plek tegen een muur, zo hoog mogelijk en niet boven een raam, want dan kunnen er uitwerpselen op het raam komen.

WINTERDANS

Een bijzonder fenomeen dat nog niet zo lang bekend is, is dat in de winter tijdens invallende vorst gewone dwergvleermuizen kunnen gaan vliegen en een soort winterdansen vertonen. Dit gedrag is met name bij hoge gebouwen in steden waar te nemen, laatst nog in februari 2021 toen het plotseling flink kouder werd. Aannemelijk is dat het om vleermuizen gaat die een plekje voor de winter hebben uitgezocht dat niet voldoende beschutting bood tegen de vorst, waardoor ze juist bij de invallende vorst op zoek moeten naar een betere plaats voor hun winterslaap. Rond hoge gebouwen als flats kunnen dan in de eerste uren van de avond tientallen gewone

dwergvleermuizen 'zwermen', een bijzonder schouwspel. Vaak is wel een goede zaklamp nodig om de vleermuizen te kunnen zien. Natuurlijk is het niet verstandig bij de appartementen naar binnen te schijnen; door dicht tegen de gevel te staan en recht omhoog te schijnen is dit meestal te voorkomen. Uiteraard kan het ook handig zijn hierbij een vleermuisdetector te gebruiken. Mocht je zoiets waarnemen, dan is het altijd fijn dat te melden via waarneming.nl of waarneming.be.

PETER TWISK werkt als ecooloog.

▲ Tijdens invallende vorst kunnen gewone dwergvleermuizen rond hoge gebouwen zwermgedrag vertonen. Opname John Mulder

▲ De aanwezigheid van gewone dwergvleermuizen in een spouwmuur blijkt vaak uit de uitwerpselen die onder de invliegopening te vinden zijn. Foto Peter Twisk.